

Ամեն օր կհրատարակի : — Հատը առ այժմ 20 փարայ է : — Մայրաքաղաքիս մէջ բաժանորդ բլաւ ուղղը՝ 40 դրշ. պիտի վճարէ 100 թուոց համար . իսկ դաւառաց մէջ՝ 45 դրշ. դարձեալ 100 թուոց համար : Թղթատարութեան ծախքէ ազատ ըլլալով : — Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար : — Կազմի վերաբերեալ նամակ և ուրիշ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն ի Կոստանդնուպօլիս Մահմուտ փաշա Գաշրդէի խան վերի յարկը թիւ 9 :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ

Օգոստ . Սուլթանին Մէհմետ Սէլիմ էֆէնտի անուն մէկ տարեկան որդին երկուշաբթի դիշեր վախճանած ըլլալով, երէկ մարմինը հանգուցեալ Սուլթան Մահմուտի դամբարանին մէջ ամփոփեցաւ :

— Կլեմը թէ, մայրաքաղաքիս անդղիախան նորրոտիւր դեսպան Ս. Էլիօք ուրուն մայրաքաղաքս մտնելը շարաթ աւուր թերթով ծանուցինք, այսօր օգոստա փառ Սուլթանին ներկայանալով իւր վկայագրերն Կորին Ա հափառութեան պիտի մատուցանէ :

— Մայրաքաղաքիս պիւլիզական դեսպանը իւր կառավարութեան կողմանէ Մատրիտի դեսպան անուանեալ ըլլալով, երէկ պատիւ ունեցաւ օգոստ . Սուլթանին մատուցանելու իւր հրաժարական յարդանքն :

— Կայսերական Գանտիա անուն թընդանօթակիր նաւը երէկ մայրաքաղաքս հասաւ : Ըսոր բերած տեղեկութիւններէն կիմացուի թէ բարձր Եալի փաշան Գանտիոյ կառավարիչ Ռաշիտ փաշայի փտանգաւոր Տիւանդուլթիւնն իմանալով, Գապուլէ փաշան անոր յաջորդ կարգեր է :

Գարաթէօտօրի էֆէնտին ալ այս նոր կառավարչին օգնական եղեր է :

— Վերութէն ամսոյս 1/13 թուականով հետեւեալը գրուած է 1 էվլմթ 2 էրլտի :

«Եյս շարթու երկու դէպք պատահեցաւ : Ենցեալ կիւրակէ օրը յոյն հռոմէականի մը որդւոյն յուզարկաւորութեան հանդիսին ատենը մէկ քանի տաճիկ տղայք ժողովուելով ծաղրեցին քահանայից երդը : Ա երկնէ երեքշաբթի օրն ալ հայ հռոմէականի մը ամուսնոյն յուզարկաւորութիւնը եղած ատեն, տաճիկ տունէ մը աղտեղութիւններ թափեցին դադաղին և յուզարկաւորաց վրայ : Եյս դէպքերը հռոմէական կղերին զայրոյթ պատճառելով, բողոք բարձին տեղական կառավարութեան, բայց տակաւին տրդիւնք մ'ունեցած չէ» :

— Եվլմիք Կաթիօնալ լրագիրը կրէ թէ Սըրպի . Ռումանիոյ, Գարատաղի և Յունաստանի մէջ դաշնադրութիւն մը հաստատուած է . թէ այս դաշնադրութիւնը Գէորգ թագաւորին զրկուած է ստորագրութեան համար . և թէ առաջիկայ դարնան մէջ Յունաստան ընդհանուր շարժում մը պիտի ընէ :

ԱՐՏԱՔԻՆ

Հեռագիր մը կ'ընտելցանէ թէ՛ Խաւ-
լիոյ կառավարութեան պաշտօնեայք հը-
րաժարեր են, բայց թաղաւորը տակաւին
չէ ընդունել անոնց հրաժարականը : Բող-
ալ կայ թէ՛ Չիպտիւնի զորապետը Ֆիօ-
րէնցա կանչուած է նոր պաշտօնէից ժո-
ղով մը կազմելու և նախագահելու համար :

Ուրիշ հեռագիր մ'ալ լուր կուտայ
թէ՛ Խաւիոյ պաշտօնէից զլուս Պ. Րա-
թացցիի հրաժարականը ընդունուել է թա-
ղաւորէն, բայց Չիպտիւնի զորապետը տա-
կաւին չէ կրցեր պաշտօնէից նոր ժողով
մը կազմել :

— Հռոմայ խնդրոյն մէջ Ղազարիոյ կա-
ռավարութեան միջամտութիւն ընելուն
համար բոլոր Խաւիա տակնուվրայ եղած
է : Ս. Ենկոնիկի մէջ ալ հասարակութիւնը
ժողովներ ընելով կ'սօսան եղբիւր թէ՛ զՀը-
ռոմ Խաւիոյ մայրաքաղաք կուզենք :

— Կարիպալտի Պարբէրա կղզիէն ել-
նելով, յաջողեր է իւր որդւոյն հետ մի-
անալու և ապստամբութիւնը զորացունե-
լու :

— Ղարձեալ հեռագրէ մը կ'ընմանաւր
թէ՛ Ղազարիա ու Խաւիա համաձայնած
են սկստ . 15 ի դաշնադրութեան դորձա-
դրութեան համար : Թէ՛ զազգիական զօ-
րաց թուրքնէն ճամբայ ելնելը ետմացեր
է . և թէ՛ Աւստրիոյ կայսրը երկուշարթի
առաւօտ ճամբայ ելեր է Փարիզ երթալու
համար :

— Ֆիօրէնցայի իթալի անուն լրա-
դրոյն մէջ կ'կարդացուի :

« Խաւացիք կիսափաքին որ Հռոմայ
խնդիրը բոլորովին վերջանայ : Մինչև հի-
մա ապստամբութեան դէմ խօսող լրա-
դիրք ալ կ'ընտելցանեն թէ՛ շարժելու ժա-
մանակն եկած է : Միւսին մէջ հրատա-
րակուող լրագիր մը գիտադրութիւն կ'ընէ

թէ՛ կամաւորներէն յառաջ, կառավարու-
թեան զօրքը պէտք է մինչև Հռոմայ
գնները զրկուին . և թէ՛ իտալական զօ-
րաց միջամտութիւնն անհրաժեշտ է Խա-
լիոյ եւ Եւրոպիոյ խաղաղութեան հա-
մար , ըստ որում Հռոմայ կառավարու-
թիւնը անկարող է ապստամբութիւնը զըն-
պելու , կամ եթէ մէկ կողմէ զսպէ միւս
կողմէն պիտի երեւան ելնէ » :

ԱՅԼԵԻԱՅԼԻՔ

Ղազարական շիթթութեանց պատ-
ճառաւ պօրսաները տակնուվրայ , և ամե-
նէն երեւելի սեղանաւորներն անգամ կաս-
կածի մէջ են : Րօշիլտի հռչակաւոր ըն-
կերութիւնը չհամարձակիր դուրս հանել
Լոնպարտոյ (Խաւիա) երկաթուղեաց շի-
թթութեան բաժինները , որոնք մեծ ընդու-
նելութիւն կ'գտնեն եղբիւր եթէ խաղաղ
ժամանակի մը մէջ հանուին :

— Փարիզի () լէնսդրական ժողովոյ
խորհրդարանն առաջիկայ ամսոյն մէջ պի-
տի բացուի : Այս պատճառաւ խորհրդա-
րանին մէջ պէտք եղած նորոգութիւններն
կըլլան և նոր դրասեղաններ կ'երուրին եղբիւր
ժողովոյն անդամները զանոնք զմեկնելով
գծած ըլլալուն համար : Ամեն մէկ նիս-
տին 20 տրցակ (տէսթէ) թուղթ կ'փառնուի
եղբիւր :

— Այս օրերս դարձեալ ջանքեր կըլ-
լան օդին մէջ ճամբորդելու համար : Թուր-
քունի նման և թեւաւոր , տեսակ մը օդա-
պարիկ ալ հնարուեր է , որով կ'կարծուի
եղբիւր թէ՛ օդային ճամբորդութիւնը ան-
պատճառ պիտի յաջողի , և մարդիկ այ-
սուհեաւ պիտի կրնան ինչպէս ցամաքին
նոյնպէս և օդին մէջ ճամբորդելով ուղած
տեղերնին երթալ անվտանգ :

— Լրագրոց տուած տեղեկութեանց
նայելով , այսօր կատարուած ըլլալու է

Յունաստանի Գետորդ Թագաւորին ամուսնութեան հանդէսը : Կորոպսակ Թագաւորն ու Թագուհին ամուսնս վերջերը Եթէնք պիտի դառնան : Յունաստանի կառավարութեան կողմանէ յատկապէս հերկնական շոգինաւ մը զրկուած է անոնց համար :

— Սխալմանաւ Սաքսիփիկանոսի մարդիկներէն 246 անձինք , գնդապետ մը և 9 հրամանատարք Սեքսիպէյէն Գաղղիոյ Վորտոյի նաւահանգիստը հասնը են մօտերս : Ետնց հանգերձները բոլորովին հինցած ըլլալով , կառավարութեան կողմանէ զինուորական հանգերձներ տրուելը և զորանոցներուն մէջ հանգստանալու տեղ շնորհուել է : Իսկ այն քաղաքին աւատրիական հիւպատոսը ասոնց համար յատկապէս նոր հանգերձներ շինել տուելը և իրենց հայրենիքը դարձուցել է ամենայն հանգստեամբ ու պատուով : Սէշերնէն մէկ քանին Եւտրիոյ անդուականներէն են եղեր :

— Սխալ Թագաւորին կողմանէ 7—8 հոգի զրկուելը են փարիզի Երուեստահանդէսը պտրտելու համար :

— Սերպի հայրենասէր մը 8000 անդնաւոր հրացան գնելու համար բաւական գումար մը ընծայել է Սերպի իշխանութեան :

— Նոգիաստանի Սեսուր անուն նահանգին իշխանը , իշխանութեան ժառանգութիւնն իւր որդւոյն յանձնելու համար Ենդղեյ կառավարութենէն հրաման խնդրած ու ընդունած ըլլալով , իւր մայրաքաղաքին մէջ արտաքոյ կարգի հանգէսներ կատարել է : Եյս իշխանը հիմա 74 տարեկան է : 1799 ին , անդղիացւոց ձեռքը պատերազմական գերի ինկել է , բայց ետքը հպատակութիւն խոստանալով իւր իշխանութեան մէջ հաստատուել է : — Եհա այս պատճառաւ այս անգամ շատ մեծ ու շքեղ խնճոյքներ ընելով , երեք ցերեկ

ու երեք գիշեր հասարակաց համար բաց ձգել է պալատն ու սեղանը : Եսկէց զատ , 100 էն աւելի անգղիացի դործակալաց մեծ կոչուէր մը տուել է : Նոգիաստանի երկէիք փառաւոր հանգերձներով ներկայ գտնուել , և Երեկէց պերճութիւններն ու հնութիւնները երեւան հանել են : Բոտորում հնոգիաստանցիք աւելի յարգանք կընծայեն կովու , ուստի սրահին մէկ անկիւնը երեք զարդարեալ և ընտիր կովեր պառկած են եղեր : Ենդղիացի պաշտօնակալը զարմացմամբ իմանալով ասոր պատճառը , ձայն չէ հանել : Վաշտօնակալը Ենդղեյ Թագուհւոյն հրամանաւորը կարգալէն յետոյ սեղանները նստել են , որոց մէկը եւրոպական և միւսը հնոգական կերպով կարգադրուած են եղեր : Իշխանը սեղան չէ նստել , և սրահին մէջ աթոռի մը վրայ բազմել է՝ անկէց ընդունելով հրաւիրելոց կողմանէ իրեն զրկուած շաքարեղէններն : Երբ որդին անոնց ներկայացուցել է , զլուխին գինիով տաքցած ըլլալով՝ սկսել են կեցցէ պոռալ , և բաժակներն շիշերն և մրգեղենաց ու շաքարեղենաց անօթները անգին սօղին նետել , և շատերը շիշնալով ինքզինքնին բռնել՝ սեղանին տակը զլորել ինկել են : Ետ մը հրախաղութիւններէ ետքը վերջ տըրուել է այս հանգիսին :

ԱՂԳԱՅԻՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Եյսօր մեր աղլին մէջ զրկեթէ չկայ մէկը որ համոզուած չըլլայ թէ՝ ընկերութեանց միջոցաւ մասնաւոր ու ընդհանուր մեծամեծ օգուտներ կրնան ծնանիլ , ըստ որում Եւրոպիոյ քաղաքակիրթ աղջերը ինչպէս ուրիշ դործոց նոյնպէս և ընկերային վիճակի մէջ շատ յառաջ գտցած ըլլալով արդէն նշանաւոր ու զարմանալի օրինակներ տուած են մեզ : Ուրախ ենք որ մեր Եզգն ալ վերջին տարիներս ընկե-

բուծիչներ կաղմելու հետեցաւ, և քիչ շատ ալ արդիւնք ունեցաւ: Բայց դիտել արժան է թէ Ազգին մէջ մինչև հիմա տեսնուած ընկերութիւնները թաղի մը դըպրոցի կամ եկեղեցւոյ համար են: Թաղի մը դըպրոցին ուսումնական պիտոյքը ինչպէս թուղթ գրիչ և ուրիշ այսպիսի բաներ հոգալու համար են, կամ եկեղեցւոյ մը մոմը շապիկը: Ասոնք այնպիսի պիտոյք են, որ իւրաքանչիւր թաղի աղայինք պարտաւոր են հանգանակութեամբ հոգալ կամ պահաւը լիցունել: Ասոնց համար 10—20 հոգիէ բաղկացեալ ընկերութիւններ կաղմել ու բաժանորդադրութիւն բանալով մասնաւորութիւն մը երևան հանելը օգտակար չէ ըստ մեզ: Ըստ որում այսպէս իւրաքանչիւր թաղի աղայնոց մոռցունել տալ է իրենց պարտքը:

Դպրոցի և եկեղեցւոյ պիտոյք հոգալը ամենուս պարտն է, և ասոր համար է որ ամեն թաղ խորհուրդներ կզտնուին: Թո՛ղ անոնք ամեն միջոց ի դորձ դնեն հոգալու համար ինչ որ պէտք է դպրոցի և եկեղեցւոյ համար:

Արդ նկատելովոր աղքատութիւնը օր յօրէ մը մէջ արագ յառաջ կերթայ, և անգործ մարդիկ շատնալով թշուառ ու աղքատ ընտանեաց թիւը կշատնայ, պարտք կհամարիմք նշանակել թէ ելնել կանգնելու է այս ահարկու ու աղաւկործան թշնամեոյն այսինքն աղքատութեան առաջըն առնելու համար:

Ըստ մեզ, ասոր համար ամենէն աղքատ և զօրաւոր միջոցն է ընկերութիւնը: Եւ աղար հայ առանձին առանձին մէկմէկ ոսկի ունենալով, և ո՛չ մէկը կրնայ անով գործ մը տեսնել ու շահիլ: Բայց երբ ամենուն քով գտնուած մէկմէկ ոսկին ժողովուրդի և ընկերութեան մը միջոցաւ դործածուի, կրնայ բաւական արդիւնք մը բերել և իւրաքանչիւրին օգտակար ըլլալ:

Պէտք է առեւտրական ու նիւթական նշագտականերով ընկերութիւններ կաղմել հաստատ ու վստահելի պայմաններով: Մեզմամբ եթէ ազգայինք փորձով տեսնեն այսպիսի ընկերութեանց օրուաները, ալ այնուհետեւ ամենքը պարապ չեն թողոր իրենց ունեցած ստակը և կուգան ընկերութեան կյարին: Այսպիսի նպատակներով մէկքանի փոքր ընկերութիւններ կզտնուին ազգին մէջ, եթէ քննենք անոնց վիճակը՝ պիտի տեսնենք որ յաջողութեան մէջ են և ըլլոր անդամք: Գոհ են: Ընկերութեան մը յարատեւութեան էական տարրերն է հաւատարմութիւն վստահութիւն ու գործունէութիւն, եթէ այս տարրերը պակսին, ընկերութիւնը անտարակոյս կկաւիանի առանց շահ մը ցուցունելու:

Անք այս առաջարկութիւնը կյանքն մը ամեն անոնց ուշադրութեանը, որք տեսնելով Ազգին արդի աղքատիկ ու թշուառ վիճակը՝ կցաւին ու կ'շտադնին: Պէտք է այս մասին ամեն տեղ յորդոր տալ ու քաջալերել: Ա' երջապէս աղաւսի մը պարտ է միանգամայն հոգ տանել աղայնոց նիւթական բարեկեցութեան համար: Աղքատութիւնը ո՛չ այնչափ հաճկատանի ուրիշ հասարակութեանց ո՛րչափ մը ազգին մէջ կհարակի և վիշտ ու թշուառութիւն կցանէ: Ազգ մը՝ եթէ աղքատ է, կրնայ յառաջ երթալ, ազգ մը՝ որ աղքատ է, կրնայ արհեստ ու գիտութիւն ծաղկեցունել իւր մէջ: Մեծնական ու ընտանեկան պիտոյքը հոգալու անկարող անհատներէ բաղկացեալ ազգի մը ապագայն ինչ կրնայ ըլլալ: — Եթէ ոչ կործանուած ի սպառ: Ահա՛ մեր ազգին համար ուշադրութեան արժանի ամենակարեւոր խնդիր մը:

ՏԵՐՈՒՆ ԵՒ ՏԵՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՅԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԴՈՂԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե. Գ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ